

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**Освітньо-професійна програма Декоративне мистецтво
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративно прикладне мистецтво,
реставрація**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	СКУЛЬПТУРА
Викладач	Гостева Тетяна Василівна, <i>старший викладач, Член спілки художників України</i>
Контактний телефон	0674223839
Посилання	https://designkhnnra.wixsite.com/mysite/normativne-zabezpechennya-diynalnost
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за попередньою домовленістю – четвер з 13.30 до 16.00

Анотація	Програму вивчення навчальної дисципліни «Скульптура» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, реставрація». Предметом вивчення курсу є пластичний, тримірний вид мистецтва – скульптура. Міждисциплінарні зв'язки: <i>Забезпечуючи дисципліни:</i> основи композиції, основи рисунку, рисунок, пластична анатомія, художня кераміка. <i>Забезпечувані дисципліни:</i> всі фахові дисципліни з декоративного мистецтва. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: Змістовий модуль 1. Вивчення матеріалів, інструменту і специфіки академічного ліплення
	Мета навчального курсу: засвоєння основних теоретичних підходів та методів і методик ліплення об'ємних, рельєфних та змішаних форм. Завдання навчальної дисципліни: – вивчення теоретичних основ та практичних прийомів ліплення об'ємних форм; – ознайомлення з матеріалом глиною та пластиліном в процесі ліплення об'ємних гранованих геометричних тіл та тіл обертання; – ліплення копії рельєфної розетки; – ліплення натюрморту з драперією. Самостійна робота будується на вивченні фахових джерел зі скульптури, передбачає виконання практичних завдань в пластиліні з метою закріплення знань та виконання лінійно-конструктивних начерків по пам'яті. Для їх виконання плануються поточні консультації з викладачем. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання (компетентностей): знати: предмет та завдання дисципліни; матеріали та обладнання скульптурної майстерні; метод конструктивно-просторового аналізу форм; основні закономірності ліплення об'ємних форм у просторі; знати методи, послідовність та спосіб створення практичних робіт; метод роботи з аналогами (створення авторської роботи на основі копіювання); метод творчого підходу (на основі образного узагальнення); знати визначення основних термінів і понять. вміти: використовувати інструменти і обладнання згідно технології

	виготовлення різних видів скульптурних робіт; вміти визначити перспективу та пропорції основних форм; спираючись на знання з рисунку вміти конструктивно вірно побудувати форму; набирати глиною загальні маси по висоті, враховуючи пропорції; визначати об'єми; розрізняти головні великі і дрібні об'єми, їх залежність і взаємовплив, як засіб для відтворення просторового зображення предметів; гармонізувати співвідношення різних об'єктів в єдиному просторі. Моделювати форму, усвідомлюючи логіку формотворення; створюючи виразні об'ємні поверхні, розкриваючи основну сутність моделі за допомогою скульптурних засобів виразності. компетенції: розуміння ролі об'ємно-просторового бачення для виконання фахових завдань; здатність застосовувати знання з об'ємної пластики в процесі виконання фахових завдань; розвиток творчих здібностей. У процесі засвоєння дисципліни магістрант має набути таких соціальних навичок (soft-skills): – володіти навичками міжособистісної взаємодії; – будувати ефективну комунікативну взаємодію із суб'єктами освітнього процесу; – дотримуватись етичних принципів комунікації та культури у професійній діяльності; – проявляти автономність і відповідальність у професійній діяльності; – проявляти ініціативність у використанні інноваційних освітніх технологій в освітній діяльності.
Політика дисципліни	При організації освітнього процесу в Хортицькій національній академії студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про атестацію здобувачів вищої освіти; Положення про вибіркові дисципліни; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти; Положення про критерії оцінювання знань студентів; Положення про переведення на індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання; Положення про академічну доброчесність.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Форма навчання - денна	
		Нормативна Семестр 6-й	
Модулів - 4 Змістових модулів - 1	Спеціальність 23 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Аудиторні години: 32 год.	
		Лекції: 2 год.	Практичні 32 год.
Загальна кількість годин 90	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота –56 год.	
Кількість тижневих годин за семестрами:		Модульний контроль	
аудиторних: 2 год.		Вид контролю: залік	
самостійної роботи: 3,6 год.			

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Вивчення матеріалів, інструменту і специфіки академічного ліплення

Тема 1. Вступ. Скульптура як вид образотворчого мистецтва

Визначення поняття скульптури. Засоби художньої виразності скульптури. Різновиди та жанри скульптури. Типи скульптури за призначенням. Приклади відомих скульптурних творів. Інструменти та приладдя. Якісні характеристики матеріалів пластиліну та глини для виготовлення учбових скульптурних зображень. Пластичні прийоми та засоби виготовлення скульптурних зображень: додавання (або нарощування форми) – ліплення; віднімання – вирубка, висікання, різьблення, відрив або зрізання.

Тема 2. Ліплення простих геометричних тіл

Ознайомлення з різними кутовими геометричними тілами. Особливості їх побудови. Кругла скульптура. Особливості ліплення кожного геометричного тіла за пропорціями і конструкцією. Виготовлення простих форм – куба та піраміди.

Ознайомлення з тілами обертання. Аналіз особливостей ліплення тіл обертання за пропорціями і конструкцією. Визначення співвідношення форм між собою та у просторі. Виготовлення простих форм – конусу та циліндра. Ознайомлення з матеріалом (глина чи пластилін), інструментами, приладдям, способом та прийомами ліплення.

Тема 3. Ліплення розетки

Знайомство з рельєфними орнаментальними композиціями з використанням елементів рослинного світу (гіпсова розетка) у скульптурі. Аналіз зразка за пропорціями елементів: висота, довжина та глибина. Розбивка розетки за планами. Підготування каркасу для ліплення розетки. Набирання форм за пропорціями та у перспективному скороченні.

Послідовність виготовлення рельєфу. Перевірка висоти рельєфу по найвищих точках. Використання шаблону для виготовлення ритмічної композиції (рельєфу).

Тема 4. Ліплення натюрморту з драперією

Аналіз розміщення предметів натюрморту та драперії у просторі. Конструктивна побудова різних предметів побуту на площині. Пропорційне співвідношення форм натюрморту та драперії у просторі. Розбивка натюрморту за планами. Перспективне скорочення об'ємів у просторі.

Виготовлення каркасу для ліплення натюрморту. Підготування глини. Перша прокладка головних мас з урахуванням перспективного скорочення. Набирання форм з урахуванням перспективного скорочення. Деталізація та узагальнення натюрморту.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. Вивчення матеріалів, інструменту і специфіки академічного ліплення						
Тема №1. Скульптура як вид образотворчого мистецтва		2				
Тема №2. Ліплення простих геометричних тіл та тіл обертання			8			12
Тема №3 Ліплення розетки			10			18
Тема №4. Ліплення натюрморту з драперією			12			28
Модульний контроль			2			

Разом за змістовним модулем:			32			56
УСЬОГО:	90	2	32			56

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	2	Ліплення простих геометричних тіл Практичне завдання №1. Виконання в матеріалі кутового геометричного тіла: куба об'ємною пластикою. Аналіз граної форми. Копіювання з аналогу.(розміру – ширину, висоту, глибину кожної грані). Всі грані знаходяться перпендикулярно до основи куба.	2
2	2	Ліплення простих геометричних тіл Практичне завдання №2. Виконання в матеріалі кутового геометричного тіла: піраміди об'ємною пластикою. Аналіз граної форми. Копіювання з аналогу.(розміру – ширину, висоту, глибину кожної грані). Однаковий нахил кожної граної поверхні. Висоти усіх граней з'єднуються в єдиній точці сходження. Це буде висота піраміди. Вона перпендикулярна центру основи піраміди. Бажано зробити розгортку-начерк в графічному матеріалі.	2
3	2	Ліплення простих геометричних тіл Практичне завдання №3. Виконання в матеріалі геометричного тіла обертання: конусу об'ємною пластикою. з аналогу.(розміру-ширину, висоту, глибину) Фігура не має граней .Однаковий нахил поверхні щільний. Висота конусу перпендикулярна центру основи тіла обертання: Вісь обертання знаходиться в центрі фігури на однаковій відстані від країв. Бажано зробити розгортку-начерк в графічному матеріалі.	2
4	2	Ліплення простих геометричних тіл Практичне завдання №4. Виконання в матеріалі геометричного тіла обертання: циліндру в матеріалі об'ємною пластикою. з аналогу.(розміру-ширину, висоту, глибину). Тіло не має граней. Однаковий нахил поверхні щільний. Висота циліндру перпендикулярна центру основи тіла обертання: Вісь обертання знаходиться в центрі фігури на однаковій відстані від країв. Бажано зробити розгортку-начерк в графічному матеріалі.	2
5	3	Ліплення розетки Практичне завдання №5. Виконання в матеріалі розетки рельєфною пластикою копія. Проаналізуємо форму розетки: пропорції, великих і малих деталей, пластику. Ліплення плінта розетки не вище 1,5 см. Забиваємо глиною, яка не липне до рук, форму. За допомогою лінійки вирівнюємо поверхню плінта. Робимо виконання підготовчого рисунку на плінті, гострим кінцем стеку, закладаємо загальні висоти рельєфу згідно з наміченими контурами. Визначення та ліплення висот і пластики розетки. Моделювання деталей розетки.	10

6	4	Ліплення натюрморту з драперією Практичне завдання №6. Ліплення горельєфною пластиною статичної об'ємно-просторової композиції. Виконання в матеріалі натюрморту з драперією в глині. Аналізуємо форму натюрморту за планами ближче-далі, за пропорціями, за формою кожного предмета. Розпочинаємо ліплення з виконання заднього плану горизонтальної та вертикальної поверхонь форми у перспективному скороченні.	12
РАЗОМ:			32

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	№ теми		Кількість годин
1	2	Ліплення простих геометричних тіл Самостійна робота №1. Пропорції та перспективне скорочення в скульптурі Практичне завдання №1: збір та аналіз матеріалів за темою для вивчення пропорцій форми та перспективного скорочення в скульптурі. Вивчення спеціальної літератури, яка розкриває основні принципи побудови лінійної перспективи (фронтальної та кутової). Виконати лінійно-конструктивні зарисовки куба (п'ять аркушів формату А-4) у різних перспективних скороченнях, відносно різних ліній горизонту.	12
2	3	Ліплення розетки Самостійна робота №2. Рельєф у скульптурі Практичне завдання №2: збір та аналіз матеріалів за темою для вивчення видів рельєфу та його практичне застосування. Вивчення спеціальної літератури, яка розкриває тему рельєфу у скульптурі. Відпрацювання прийомів симетричної побудови елементів розетки. Розвиток зорової пам'яті та пропорційних співвідношень, формування навиків цілісного бачення. Виконати по пам'яті лінійно-конструктивні начерки рельєфу, проаналізувати об'ємні та площинні відношення, пропорції розетки.	18
3	4	Ліплення натюрморту з драперією Самостійна робота №3. Статика у скульптурі. Виконання ескізів для статичної об'ємно-просторової композиції Практичне завдання №3: збір та аналіз матеріалів за темою для вивчення статичної скульптури, робота з фаховою та методичною літературою, аналіз зразка. Виконати по пам'яті начерки натюрморту з драперією.	28
Разом			56

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Скульптура» застосовуються такі методи:

– **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

- **методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.
- **методи семестрового контролю:** перегляд практичної роботи «Ліплення натюрморту з драперією».

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Кількість балів	ЗМ 1						
	T1	T2				T3	T4
		№1	№2	№3	№4	№5	№6
Практичні заняття (60 б.)		5	5	5	5	15	25
Самостійна робота (15 б.)		5				5	5
Поточний модульний контроль (5 б.)	5						
Підсумковий контроль (залік) (20 б.)	20						

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За шкалою ЕКТС	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90–100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82–89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75–81 (добре)		
D	64–74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60–63 (достатньо)		
FX	35–59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1–34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Для чого вивчається дисципліна скульптура?
2. Чим відрізняються глинисті матеріали від гіпсових?
3. Що таке площинна форма і об'ємна?
4. Що ми розуміємо під простими й складними формами?
5. Що таке осьова лінія?
6. Що таке лінія обрію?
7. Що ми розуміємо під конструктивною основою форми?
8. У чому полягає перший етап роботи в ліпленні. Його послідовність.
9. У чому полягає кінцевий етап роботи у скульптурі? У якій послідовності ведеться робота?
10. З чого треба починати виконувати скульптурну роботу?
11. Що таке точка сходу?
12. Що ми розуміємо під картинною площиною?
13. Що ми розуміємо під предметною площиною?
14. Як пояснити основні закономірності лінійної і повітряної перспективи?
15. Що ми розуміємо під великою формою?
16. Як пояснити конструктивну основу форми куба?
17. Яка послідовність роботи при виконанні рельєфу?
18. Яку мету переслідують лінійно-конструктивні начерки по пам'яті?
19. Чим відрізняється гіпсова плакетка від керамічної?

20. Що ми розуміємо під висловом «декоративна плакетка»?
21. Пояснити особливості аналізу складної форми предмета на прикладі зображення бідона, вази.
22. Пояснити закономірності побудови рельєфу.
23. Намалювати (схематично) ескіз рослинного орнаменту.
24. Намалювати (схематично) ескіз геометричного орнаменту.
25. Пояснити як проводиться аналіз роботи?
26. Які навчальні завдання повинні бути вирішені при створенні копій?
27. У чому полягає принцип систематичності й послідовності у виконанні ліпних робіт?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бараски К. Трактат по скульптуре. Ленинград, Аврора, 1964. 324 с.
2. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. Київ, «Вища школа», 2002. 173 с.
3. Лантери З. Лепка. Ленинград, Аврора, 1964. 56 с.
4. Ли Н.Г. Основы учебного академического рисунка: учебник. Москва, Изд-во Эксмо, 2004. 480 с.: ил.
5. Одноралов Н.В. Скульптура и скульптурные материалы. Москва, 1982. 96 с.
6. Стародуб К.И. Рисунок и живопись: от реалистического изображения к условно-стилизованному: учебное пособие. Ростов н/Д, Феникс, 2009. 190 с.: ил.

Допоміжна

1. Гицеску Г. Пластическая анатомия. Пластическая морфология. Экспрессивность. Бухарест, Меридиане, 1966. 198 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. URL: <http://www.dnpb.gov.ua/>
3. URL: <http://pidruchniki.ws/>